



Hovs Hallar i vinterdis och med vitpudrade klippor

Välkommen till årets första Nyhetsbrev , nr 15-01 från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget.

Ur innehållet:

- 900 mottagare
- Bilden som dokument
- En förening – två världar
- "Världens dåligaste språk".

Ett särskilt välkommen

till dig som får detta Nyhetsbrev för första gången. Brevet når över 900 mottagare. Personer, som finns spridda över stora delar av världen. Alla har någon anknytning till Bjäre.

Nyhetsbreven innehåller korta glimtar från sådant som jag stöter på, när jag fördjupar mig i bjärebygdens historia och bjärebornas liv i ord och bild.

Det kan nog förekomma en del "övertramp", dvs stickspår ut i världen....

Vill du veta mer om innehållet i tidigare Nyhetsbrev – sök www.bjareforlaget.com

Många knäckte nyårsnötterna.

Bland de många svaren har min egen Notarius Publicus dragit tre, som blir omgångens pristagare. Fanfar och leve för :

Göran Hervén
Kristina Johansson
Mona Ekelund

Tack och grattis. Priset är som vanligt "den ovanskliga äran..."

Min bokhandel

Nyutkommen bok: Strövtåg i Bjäre historia.

Rea för Nyhetsbrevets läsare på mina tidigare böcker:

	Ord. Pris	Reapris
· Så blev Båstad tennis.	225	100
· Bilder av ett sekel i Bjäre	330	150
· Vår bjärehistoria i bild	350	150
· Bjärebor berättar om Bjäre	290	150

Vill du beställa, skicka ett mejl.

"En otrolig historia"

Du som läst mina tidigare Nyhetsbrev har träffat på denna märkliga by. Långt nere i södra Ukraina ligger den. Ute på den vidsträckta stäppen. Vid stranden av den mäktiga floden Dnjepr. När du närmar dig byn ser du namnskylden: Gammalsvenskby.

Väl inne i byn kan du träffa på invånare som kan prata svenska. Besöker du en gudstjänst i kyrkan kan du få höra församlingen sjunga gamla svenska psalmer.

Ett besök i denna unika by förra året, liksom studier av den omfattande litteraturen om byns historia, stimulerade mig att utforma ett bildspel och en föreläsning. Denna föreläsning är fortfarande det mest efterfrågade ämnet från föreningar runt om i Skåne och Halland.

Är du intresserad av denna by och dess invånare? Det kommer att arrangeras en ny gruppresa till Gammalsvenskby i år. Som vanligt äger resan rum kring månadsskiftet april-maj. Vill du veta mer kan du kontakta Börje Nilsson i Stora Hult, 070-67 16 610.

nilsson.ranarp@live.se.

Börje har själv deltagit i många sådana resor till Gammalsvenskby.

Vill du veta mera om föreläsningen "En otrolig historia" kan du kontakta mig.

kalle@bjarenet.com

Kunskap om vår historia är livsviktig

”Att förbli okunnig om ting som hände innan man var född är att förbli ett barn”
Den som yttrade dessa ord var Marcus Tullius Cicero. Det skedde för ca 2000 år sedan....!

Historielösheten stor i Sverige

I Sverige har historielösheten varit mer utbredd än i de flesta andra länder. Bl.a. historieprofessorn, Dick Harrison, har understrukt detta.

En av förklaringarna till detta kan, menar han, vara, att vi inte varit i krig på länge. Vi har inte haft samma anledning som människor i andra länder att blicka tillbaka för att hitta förklaringar till det som inträffat.

På senare tid har det dock skett en förändring – åtminstone när det gäller intresset för den lokala historien. Runt om i Sverige bedrivs lokalhistorisk forskning.

Stort intresse i Bjäre

Det där med ökat intresse för den lokala historien gäller i högsta grad för Bjäre. Vi ser det i de många bokalster som kommit fram under de senare årtiondena. Jag har i tidigare Nyhetsbrev uppmärksammat några av dessa böcker. Förmodligen återkommer jag i detta ämne. Det finns fler som är värda att uppmärksammas.

Skåne som svensk provins

har ju en ganska kort historia. Efter freden i Roskilde 1658 gjorde den svenska ockupationsmakten allt för att sätta ut Skånes danska anknytning. Därmed tystade man ner den del av Skånes historia som ligger före 1658.

Just nu arbetar jag med att fördjupa mig ytterligare i den process som innebar, att Skåne skulle försvenskas. Det är en intressant och spännande läsning. Något som ju berörde oss i Bjäre i hög grad. Det finns risk att jag återkommer i detta ämne framöver.....

En förening – två världar

Under det senaste året har jag medarbetat i utformningen av en jubileumsskrift för V. Karups IF. Klubben fyller 80 år 2015.

Det som jag framför allt har slagits av under arbetets gång är den totala omvandling, som skett när det gäller de yttre förutsättningarna för verksamheten.

Det här gäller förstås för alla idrottsföreningar i Bjäre – och i landet i övrigt.

För VKIF:s del började det på 30-talet i yttersta fattigdom. Inga resurser. Ingen riktig idrottsplats. Ingen bredd på verksamheten. Ibland kunde det vara svårt att få ihop fullt lag till seriematchen.

Efter matchen var det för varje spelare att gå till brunnen och dra upp en hink vatten för att tvätta sig. När nöd uppstod var det utedass som gällde. Gemensamt för båda lagens spelare, domare och publiken....

Vårträningen inleddes i bästa fall ett par veckor före seriestart. För att få ihop lite pengar till klubbkassan beslöt man en gång att "Sjunga maj".

Ett annat sätt var att ordna en skämtmatch mellan "gubbalag och damlag".

Detta är den ena av de två världar jag upplevt under arbetets gång.

Den andra världen

är dagens verksamhet. Hundratals aktiva i dam- och herrlag, flick- och pojklag. En hel skara av ideellt arbetande ledare. Tränare, lagledare, organisatörer, chaufförer, medhjälpare i samband med loppis och en rad andra aktiviteter för att få ihop pengar till verksamheten. En välskött idrottsplats med matcharena och två träningsplaner. Klubbhus med klubbstuga, omklädningsutrymmen, bastu, egna bussar för lagtransporter till bortamatcherna, egen hemsida på nätet mm mm.

Summa: en helt annan värld än den jag finner i dokumenten från start-åren.

Ändå är det samma värld

Visst. Två världar. Ändå ser jag starka band som förenar dessa båda:

Gemenskapen. Idealiteten. Samhörigheten. Kamratskapet. Lyckan efter framgången för laget på fotbollsplanen. Lyckan över en kompis som lyckats osv.

Dessutom: : Kärleken till världens äldsta leksak – bollen.

När mitt nästa Nyhetsbrev utkommer lär "80 år med V. Karups IF" ha utkommit.

Då skall jag tala om var du kan köpa boken.

Bilden – ett viktigt historiskt instrument

När vi skall försöka sätta oss in i tidigare generationers levnadsförhållanden kan bilden utgöra ett utmärkt hjälpmedel. Från slutet av 1800-talet finns detta hjälpmedel att tillgå. Tidigare epoker får vi försöka förstå med hjälp av de skildringar som finns. Orden och vår föreställningsförmåga blir vår ritpenna och målarpensel.

Före den digitala bildens tidsålder togs inte många fotografier. Därför är de bilder som togs då desto mer värdefulla.

De gamla bilderna har blivit en viktig del i det bildarkiv, som jag med hjälp av många intresserade bjärebor kunnat bygga upp.

Att insamla bilder och skriva bildtexter är det första steget i bildarkivarbetet. Nästa steg är att göra bilderna tillgängliga för alla. Det är därför som jag skänkt hela arkivet till kommunen.

Den analoga delen av samlingen, d vs pappersbilderna, har redan överlämnats till kommunen. Det rör sig om ca 20 000 bilder.

Den digitala delen av arkivet, som omfattar avsevärt fler bilder, har jag kvar i min dator t.v. Anledningen är, att jag vill fortsätta att utveckla och komplettera bildtexterna så länge som möjligt.

Det handlar om framtiden.

Att arbeta med den dokumentära bilden handlar om att arbeta med framtiden.

Att kommande generationer skall kunna ta del av dessa bilder och med hjälp av bildtexterna även förstå dem. Det som idag kan tyckas vara en självklarhet är inte alls självklart och enkelt för den, som studerar bilderna om 50 år. Eller 100 år...!!

Jag får ofta besök av bjärebor,

som har hittat gamla bildskatter i någon gömma. Man inser att bilderna kan vara värdefulla, men är själva inte beredda att ta hand om dem.

Jag tar emot. Scannar. Intervjuar bildlämnaren. Det gäller att på direkten försöka få fram så mycket information som möjligt om bilderna. Ibland lyckas jag, men ofta möts jag av bildlämnarens resignerade suck:

- Varför passade jag inte på att fråga medan mina föräldrar ännu levde och kunde berätta.

Språket – vårt viktigaste redskap

Du som hängt med i mina Nyhetsbrev en tid har kunnat konstatera, att jag då och då återkommit till ämnet vårt språk.

Jag har ofta påpekat, att vårt språk är ett av våra viktigaste redskap.

Redskap måste vårdas. Det vet varje hantverkare som är beroende av sina redskap.

Ämnet språk är vidsträckt. Ibland har jag valt ingången "dialekter". Här har vi bjärebor en spännande historia. Den är dessutom väl dokumenterad - tack vare bl.a. kunniga språkforskare med rötter i Bjäre. De har bl.a. lärt oss bl.a. om de mycket tydliga språkgränser som funnits mellan olika delar av Bjäre.

"Världens dåligaste språk"

En person som delar mitt intresse för vårt språk är Fredrik Lindström, välkänd för dem som tittar på TV-programmet "På spåret".

Innan "vän av ordning" nu blir alltför upphetsad med anledning av rubriken till den här notisen vill jag påpeka, att texten är ett citat. Det är titeln på en bok av just Fredrik Lindström.

Författaren hyllar talspråket. Skriftspråket är, menar Lindström, endast ett "bihang" till talspråket.

Talspråket måste ges stor frihet, menar författaren. Det utvecklas och förändras ständigt. Denna trend blev särskilt tydlig i samband med den ungdomskultur som utvecklades från mitten av 1900-talet och som har skänkt språket många nya ord och uttryck.

Författaren försöker hela tiden vara motsatsen till språkpolis. Boktiteln "Världens dåligaste språk" är ingen tillfällighet.

Skriftspråket måste dock vara korrekt.

Samtidigt som Fredrik Lindström hyllar friheten och lusten att skapa nytt när det gäller talspråket, håller han med mig om, att när det gäller skriftspråk är det viktigt att vara korrekt.

Det gäller förstås speciellt när det gäller vissa officiella handlingar.

När läkaren utformar en dokumentation som skall läsas och tolkas av en annan läkare eller vårdare, kan formuleringar handla om liv eller död. På samma sätt med den som skall formulera lagar och regler – vare sig det gäller fotboll eller vårt allmänna rättsväsende. Det gäller också för journalisten som skall förmedla information - och för dig och mig som brevskrivare.

I boken "Världen dåligaste språk" tar författaren upp många intressanta ämnen. Jag stannar här upp för ett av dessa:

Det gäller en trend som utvecklats på senare tid och som innebär ett slarvigt sätt att använda s.k. sammansatta ord. I en debatt i radio nyligen talades det t.o.m. om att det där med särskrivning av vissa sammansatta ord bara är en modefluga. Därmed inte så viktig....!!

Det är visst inte bara en modefluga.... Det är bara att ta några exempel för att belysa vad det gäller.

En sjuk sköterska eller en sjuksköterska

Visst är det skillnad mellan en sjuksköterska och en sjuk sköterska.

Det är skillnad i innebörd mellan småkakor och små kakor. Mellan sex filmer och sexfilmer. Mellan svensklärare och svensk lärare, mellan nakenbadare och naken badare, mellan en brunhårig man och en brun hårig man. Så kan uppräknningen fortsätta.

Fyll gärna på med dina egna exempel. Jag tar gärna emot. Med tiden kan det bli en intressant förteckning. Jag skall gärna dela med mig till läsarna i kommande Nyhetsbrev.

Fler som tycker att språket är viktigt

Jag tycker mig nu se allt fler exempel på att det här med att vårda språket är viktigt. Nyligen kunde vi läsa om att 1000 anställda i olika företag har fått svara på frågor om hur deras chefer hanterar språket, när de skickar ut skriftlig information. Mer än hälften av dem som svarat har varit kritiska mot chefernas sätt att uttrycka sig.

Språkforskare har kommit fram till att det skett en allmän försämring av vårt sätt att använda språket. Möjligen är det sms-språket som smittar av sig på andra sätt att meddela sig, tror Amnesty Translations, som beställt den här undersökningen.

Att språket är korrekt även i meddelanden inom företaget är givetvis viktigt, framhåller språkvetarna. Annars kan meddelandet missuppfattas och feltolkas. Det får en annan innebörd än vad avsändaren avsett.

Ur skoluppsatsernas värld.

Dags att gå över till den lättare avdelningen i Nyhetsbrevet:

Vi kan dock stanna kvar i skolans värld och ämnet vårt språk.

Hermods samlade på sin tid några pärlor ur insända uppsatser. Jag väljer några av dessa:

- Den heliga Birgitta var så from att hon dagligen spisade 10 fattiga vid sitt bord.
- När den förlorade sonen kom hem igen blev alla glada utom den gödda kalven.
- Vid 12 års ålder fick Jesus följa med till Tempo.
- ...dessutom hade nog Gustav Vasa andra äventyr i Dalarna, men därom har han hållit tyst.

Läraren hittade på ett sätt

Vi stannar kvar i skolans värld. Låt oss träffa läraren, som hade stora problem med att lära en av sina elever de enklaste ordklasserna – substantiv, adjektiv och verb. Det hör till saken, att just denne elev hade utvecklat ett talspråk som i hög grad var "berikat" med svordomar. Alla elevens meningar var pepprade med svordomar. Det tog läraren fasta på, när han skulle lära eleven dessa ordklasser:

- Substantiv är ord som du kan sätta "fan" eller "djävel" efter, t.ex. gubbdjävel, hammardjävel eller klockfan.
- Adjektiv är ord som du kan sätta "skit före: Ex. skitbra, skitsnygg.
- Verb är ord som du kan sätta "Utav helvete" före eller efter. Ex. Åt utav helvete. Sprang utav helvete. Körde utav helvete.

Vilket resultat det blev av den här grammatikundervisningen framgår inte av historien.

I försäkringsvärlden

Språkets underbara värld möter vi också inom försäkringsvärlden. Där har man dessutom delat med sig av några ordblomster. (Du som varit trogen läsare av mina Nyhetsbrev under flera år kanske känner igen någon av pärlorna. Jag får ta risken. Blomstren passar bra in här.)

- Efter att min make har avlidit, har vi på gården inga svin längre, och jag ber därför att få slippa försäkringen.
- Jag föll i vägbanan. Min man fortsatte med sin moped och körde sedan i diket. Om jag fick hjälp eller om jag reste mig själv minns jag inte, men när min man kom tillbaka och fick se att jag överlevt, blev chocken för svår för honom, så han föll avsvimmad ner.
- Min fru har stortvätt om tisdagarna och när jag återvände hem på kvällen fick jag vindrutan och två tänder utslagna.

En heldag med en ny kompis

En berusad man kommer in på polisstationen med en pingvin under armen.

-Var har ni tagit den, undrar polisen.

-Den gick där ute på gatan.

-Gå med den till Zoo.

- Det skall bli, säger mannen och går. Ett par timmar senare kör samme polis en runda på stan och får syn på den berusade mannen. Polisen:
- Hallå där. Skulle ni inte gå till Zoo med den där?
- Jo, vi har redan varit där, och nu skall vi gå på bio.

Vilken skillnad mellan stad och land!

En liten pojke från staden skulle bo som sommarbarn hos en familj på landet. Familjen hade en liten flicka i samma ålder som pojken. Första kvällen skulle de bada tillsammans. När det hade klätt av sig tittade pojken länge på den lilla flickan och sa förundrat:

- Tänk vilken skillnad det är mellan oss stadsbor och er som bor på landet!

Avslutar som vanligt

Om du i fortsättningen inte vill få mina Nyhetsbrev ber jag dig meddela detta i ett mejl.

Vänligen

Kalle

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad
Tel. 0431-365332